

Forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Fastsatt av Styret ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) 8. desember 2015 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler §§ 3-3, 3-5, 3-9, 3-10, 5-3, 3-8, 4-7, 4-8, 4-10.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. Virkeområde

Bestemmelsene i denne forskriften gjelder for alle studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Forskriften gir regler om gjennomføring av vurdering, krav for tildeling av grad/yrkesutdanning og bestemmelser om studentenes rettigheter og plikter ved NTNU.

For studier som har nasjonale rammeplaner, vil nasjonale rammeplaner ved en eventuell konflikt med denne studieforskriften gå foran. Forskriften gjelder for eksamener i opplæringsdelen av ph.d. - programmene så langt dette ikke er i strid med ph.d.-forskriften.

Der forskriften bruker «fakultetet» eller «fakultetet selv» innebærer dette at fakultetets myndighet utøves på delegasjon fra rektor.

§ 1-2. Definisjoner

Emne

Den minste enheten som gir studiepoeng, som en student vurderes i, og som fører til en sluttkarakter.

Student

En som er tatt opp til emne eller studieprogram ved NTNU, med hjemmel i § 3-6 og § 3-7 i lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (uhl).

Studierett

Studenters rettigheter og plikter knyttet til å være tatt opp til et studieprogram eller enkeltemne.

Studieprogram

Med studieprogram menes en studieenhet som består av en samling emner med totalt læringsutbytte som tilbys studenter å søke på og bli tatt opp til. Et studieprogram kjennetegnes ved at det ikke er nødvendig å søke nytt opptak for å ta nye emner innenfor studieprogrammet (jf. DBHs definisjon).

Vurdering

Alle typer prøving av studentens kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse som gir grunnlag for fastsettelse av karakter i et emne.

Delvurdering

Prestasjon som gis karakter og som inngår i beregningen av endelig karakter i emnet. Vekting av delvurderinger skal fremgå av emnebeskrivelsen.

Obligatoriske aktiviteter

Arbeider og prøver som må være godkjent for å kunne fremstille seg til vurdering, men der resultatet ikke inngår i beregningsgrunnlaget for karakteren i emnet.

Utsatt eksamen

Eksamen for studenter som hadde gyldig fravær ved siste ordinære eksamen eller som strøk ved siste ordinære eksamen.

Masteroppgave

Selvstendig arbeid med veiledning i avslutningen av en mastergrad.

Masteroppgaven skal ha et omfang på minimum 30 og ikke mer enn 60 studiepoeng.

Kapittel 2. Grader og yrkesutdanninger

§ 2-1. Grader og yrkesutdanninger

NTNU kan tildele grader og yrkesutdanninger i samsvar med forskrift 16. desember 2005 nr. 1574 om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler.

§ 2-2. Høgskolekandidat

Graden høgskolekandidat tildeles for 2-årige utdanninger på 120 studiepoeng med egen studieplan som er vedtatt av fakultetet.

§ 2-3. Bachelorgrad

Graden bachelor tildeles for 3-årige utdanninger av 180 studiepoeng. Grunnlaget for graden skal omfatte ett av følgende:

- a. Studieprogram av 180 studiepoengs omfang som i henhold til nasjonal rammeplan gir bachelorgrad.
- b. Integriert yrkesrettet utdanning eller annet fullført studieprogram av 120 studiepoengs omfang kombinert med godkjent og fullført påbygging eller spesialisering innenfor samme eller tilgrensende fag/fagområde av minimum 60 studiepoengs omfang.
- c. Fordypning av minst 80 studiepoengs omfang, der studieplanen definerer kravet til fordypningen. Fellesemner inngår der det er bestemt av NTNUs styre.

For utøvende og skapende musikkutdanning er bachelorgradens omfang 180 eller 240 studiepoeng.

§ 2-4. Yrkesutdanning

Yrkesutdanning tildeles for 4-årige lærerutdanninger på 240 studiepoeng.

§ 2-5. Mastergrad

Krav til innhold og omfang i mastergrad framgår av forskrift om krav til mastergrad av 1. desember 2005 nr. 1392.

Graden master tildeles for

- a) mastergrad av 120 studiepoengs omfang
- b) integriert mastergrad av 300 studiepoengs omfang der kravene til bachelorgraden er inkludert
- c) erfaringsbasert mastergrad av 90 eller 120 studiepoengs omfang

§ 2-6. Cand.med. og Cand.psychol.

Gradene inneholder 360 studiepoeng. I studieprogram som fører frem til graden inngår fellesemner slik det er bestemt av NTNUs styre.

§ 2-7. Krav til doktorgrad

Krav til graden ph.d. (inkludert opptak, gjennomføring, fullføring og fellesgrader) reguleres av forskrift 23. januar 2012 nr. 206 for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved NTNU.

Krav til graden dr.philos. reguleres av forskrift 21. januar 2014 for graden doctor philosophiae (dr.philos.) ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

§ 2-8. Fellesgrader

NTNU kan inngå fellesgrader med andre institusjoner som tilbyr grader og utdanning tilsvarende som NTNU. Når studenten avlegger eksamen ved NTNU gjelder NTNUs studieforskrift.

§ 2-9. Tilknytningskrav og forutsetninger for å tilkjennes ny grad

- (1) For at en kandidat skal få utstedt vitnemål for grad fra NTNU må minst 60 av studiepoengene, som skal inngå i beregningsgrunnlaget for graden, være avlagt ved NTNU.
- (2) For grader som gis i samarbeid med andre norske eller utenlandske institusjoner (fellesgrader) må minst 30 studiepoeng være avlagt ved NTNU.
- (3) Ved godskrivning av utdanning, som tidligere har inngått i beregningsgrunnlaget for en grad eller som del av en grad eller yrkesutdanning, må studenten i tillegg ha avlagt minst 60 nye studiepoeng før det kan tildeles en ny grad.

Fakultetet selv kan fastsette krav om inntil 90 nye studiepoeng for bestemte utdanninger. Rektor kan fastsette krav om inntil 90 nye studiepoeng for sivilingeniørutdanningen og de 5-årige lektorutdanningene.

Kapittel 3. Studierett og permisjoner

§ 3-1. Studierett

- (1) Opptak til et studieprogram eller emne gir studierett, dvs. rett til undervisning, veiledning, tilgang til læringsplattform og vurdering i samsvar med studieplan og emnebeskrivelser som inngår i studiet.
- (2) Studierett betinger at studenten semesterregistrerer seg og betaler pålagte avgifter (semesteravgift og kursavgift) innen de frister rektor fastsetter.
- (3) En student som er tatt opp til et studieprogram eller enkeltemner ved NTNU, har rett til å melde seg til vurdering i andre emner hvis vedkommende fyller kravene til det. Studenten har også rett til å følge undervisning i emner utenfor studieprogrammet dersom adgangen til emnene ikke er begrenset eller emnet har studierettskrav. Studenter som har fullført grad ved NTNU kan søke om samme rettighet innen fastsatt frist.
- (4) En student som er tatt opp til et studieprogram og som følger dette med normal studieprogresjon (uten korreksjon for permisjoner og redusert studieprogresjon) har krav på at studieprogrammets læringsutbytte, nivå og struktur ikke endres i den tiden vedkommende har studierett til programmet. Studenten må likevel akseptere at det kan bli endringer i programmets emner og oppbygging så lenge dette ikke medfører at studenten blir forsinket i sin progresjon.

§ 3-2. Opphør av studierett

Studieretten opphører når studiet er fullført og bestått. Det samme gjelder dersom studenten selv trekker seg fra studiet.

§ 3-3. Tap av studierett

- (1) Fakultetet selv fatter vedtak om tap av studierett. Studenten kan tape studieretten når studenten:
 - ikke betaler semesteravgiften

- ikke har fullført studieprogrammet på normert tid med tillegg av 50 % eksklusive permisjoner. Det kan avtales individuell utdanningsplan som går ut over dette.
- ikke har produsert studiepoeng de siste tre semestrene i det studieprogrammet studenten er tatt opp til. Det kan avtales individuell utdanningsplan som går ut over dette.
- har gjennomført samme obligatoriske praksis to ganger, uten bestått resultat
- har brukt opp sine forsøk til eksamen i et emne som ifølge studieplanen er obligatorisk

Ved vurdering av tap av studierett for studenter tatt opp før 01.01.2016 skal det regelverket som er til gunst for studenten, legges til grunn hvis gammel og ny studieforskrift er i konflikt.

(2) Studenten skal varsles og ha anledning til å uttale seg innen gitt frist før vedtak om tap av studierett fattes. Vedtak kan påklages til NTNUs klagenemnd.

§ 3-4. Permisjoner

- (1) Fakultetet avgjør søknad om permisjon.
- (2) En student som får barn under studiene skal gis rett til permisjon fra studiene under svangerskap og til omsorg for barn, jf uhl § 4-5. Permisjon ved fødsel gjelder også far, medmor og medfar. Rett til permisjon gjelder også ved førstegangstjeneste og sykdom. Normalt innvilges permisjon for inntil ett år.
- (3) En student må ha gjennomført mer enn 30 studiepoeng av emnene som inngår i studieprogrammet for å søke om permisjon uten å grunngi søknaden. Permisjon gis fortrinnsvis for et helt studieår. I studieprogram med praksis kan fakultetet bestemme at studenten må begrunne søknaden.
- (4) Fakultetet kan innvilge søknad om permisjon ut over ett år dersom det foreligger dokumenterte særskilte behov.
- (5) En student med permisjon kan gis anledning til å gjennomføre vurdering i permisjonstiden. Det forutsettes at studie-/semesteravgift betales for det aktuelle semesteret.
- (6) Student som er innvilget permisjon, skal gis anledning til å gjenoppta sine studier på tilsvarende nivå som før permisjonen, forutsatt at studietilbudet fortsatt eksisterer. Studentens utdanningsplan må tilpasses gjeldende studieplan.

§ 3-5. Bortvisning og utestengning

- (1) Fakultetet selv har myndighet etter denne paragraf til å gi skriftlig advarsel, jf. uhl § 4-8 (1).
- (2) NTNUs klagenemnd har myndighet til å fatte vedtak om bortvisning og utestengning.

§ 3-6. Skikkethet

NTNUs klagenemnd har myndighet til å fatte vedtak om at en student ikke er skikket for yrket, og kan utestenges fra studiet jf. uhl § 4-10.

§ 3-8. Politiattester

NTNUs klagenemnd kan fatte vedtak om at en student skal nektes retten til å delta i klinisk undervisning eller praksisstudier hvis studenten har merknader på politiattesten, jf uhl § 4-9.

§ 3-9. Dokumentasjonskrav

Studenter som er tatt opp til studier ved NTNU, kan bli bedt om å legge frem originale vitnemål, karakterutskrifter, attester mm. som har vært grunnlag for opptak til studiet.

Studenter som ikke legger frem originaldokumentasjon innen den fristen som er oppgitt, kan miste studieretten. Rektor fatter vedtak om opphør av studierett etter denne bestemmelsen.

Kapittel 4. Studier

§ 4-1. Opprettelse og nedleggelse av studier – kvalitetssikring

- (1) NTNUs styre vedtar opprettelse og nedleggelse av studieprogram på 60 studiepoeng eller mer. Når styret oppretter et studieprogram, skal det samtidig fastsette hvilket fakultet som skal administrere programmet og tildele grad/yrkesutdanning.
- (2) Fakultetet vedtar opprettelse og nedleggelse av studier på mindre enn 60 studiepoeng, herunder emner. For emner i de 5-årige lektorutdanningene skal dette skje i samråd med Rektor. Rektor oppretter og nedlegger emner i sivilingeniørutdanningen.
- (3) Rektor fastsetter prosedyrer for etablering av nye studier og nærmere krav om hva som skal fremgå av studieplan og emnebeskrivelser.
- (4) For kvalitetssikring av studieprogram og emner, gjelder NTNUs system for kvalitetssikring.
- (5) Rektor kan endre navn på studieprogram etter forslag fra fakultetet.

§ 4-2. Fastsettelse av studieplan og emnebeskrivelser

(1) Alle studieprogram skal være beskrevet i en studieplan. Det fakultetet som administrerer studieprogrammet, vedtar studieplan. Rektor vedtar studieplanen for sivilingeniørutdanningen og de 5-årige lektorutdanningene. Studieplanen skal gi opplysninger om eventuelle opptakskrav og rangeringsregler for studieprogrammet.

Studieplanen skal minimum fastsette:

- henvisning til eventuell nasjonal rammeplan
- forventet læringsutbytte
- hvilke emner som inngår
- omfang i studiepoeng
- hvilket fakultet som administrerer studieprogrammet
- mulighet for utvekslingsopphold i utlandet
- hvilke emner som til sammen utgjør fordypningen i bachelorgraden
- oppbyggingen av studieprogrammet, studieretninger, eventuelle fellesemner, hva som er obligatorisk og valgfritt, og rekkefølgen på emnene
- eventuelle betingelser til studieprogresjon

(2) Alle emner skal være beskrevet i en emnebeskrivelse. Hver emnebeskrivelse skal minimum inneholde:

- forventet læringsutbytte
- forkunnskapskrav
- undervisningssemester
- faginnhold
- læringsformer
- undervisningsspråk
- emnets omfang i studiepoeng
- hvilke aktiviteter som er obligatoriske
- vurderingsform og karakterskala
- vektning av delvurderingene som inngår i sluttkarakteren
- om vurderingsform kan bli endret for utsatt eksamen.
- studiepoengreduksjoner

§ 4-3. Utdanningsplan

- (1) Student som tas opp til studier av 60 studiepoeng eller mer, skal ha utdanningsplan. Utdanningsplanen skal inneholde bestemmelser om universitetets forpliktelser overfor studenten, og studentens forpliktelser overfor universitetet og medstudenter. Innholdet i studiet og studentens forventede progresjon skal framgå av planen. Utdanningsplanen inngås mellom student og fakultet.
- (2) Utdanningsplanen kan endres etter avtale med fakultetet.

§ 4-4. Deltidsstudier

Studiene ved NTNU kan gjennomføres som deltidsstudier etter avtale med fakultetet. Prosentvis andel av normert studieprogresjon skal angis i utdanningsplanen.

§ 4-5. Godskriving

- (1) Fakultetet skal godskrive beståtte emner, fag, eksamener eller prøver fra andre institusjoner under universitets- og høyskoleloven i den utstrekning de oppfyller de faglige krav, jf. uhl § 3-5 (1).
- (2) Fakultetet kan gi fritak for deler av utdanning på grunnlag av annen velegnet eksamen eller prøve. Dokumentasjon av realkompetanse kan også gi grunnlag for fritak jf. uhl § 3-5 (2).
- (3) Fakultetet avgjør søknader fra enkeltpersoner om godkjenning av annen høyere utdanning som faglig jevngod med utdanning som tilbys ved NTNU, jf. uhl § 3-5 (3). Godkjenning gir rett til å bruke den tittel som er fastsatt for den utdanningen det er jevnført med.

§ 4-6. Studiepoengreduksjon

Dersom en student vurderes i emner som helt eller delvis overlapper hverandre, skal dette føre til reduksjon i studiepoeng på vitnemål eller karakterutskrift. Slik faglig overlapping skal være opplyst i aktuell emnebeskrivelse. Studiepoengreduksjonen gjøres slik at de emnene som fører til den mest gunstige karakter for studenten ikke reduseres.

§ 4-7. Undervisning

Forelesninger er som hovedregel offentlige. Fakultetet selv kan bestemme at forelesninger bare skal være for institusjonens studenter eller enkelte grupper av studenter dersom forelesningens art tilsier det eller det er fastsatt egenbetaling for det aktuelle studiet, jf. uhl § 3-8 nr. 2.

§ 4-8. Muntlig prøve

Fakultetet selv kan bestemme at muntlig prøve ikke skal være offentlig, etter ønske fra studenten, når tungtveiende hensyn taler for det, jf. uhl § 3-9 (3). Klinisk eksamen er unntatt fra offentlighet.

§ 4-9. Studieåret

Studieåret er på 40 uker og er delt i to semestre. Høstsemesteret er avsluttet før årsskiftet. Rektor fastsetter når studieåret starter og slutter.

Kapittel 5. Vurdering

§ 5-1. Karaktersystem

<i>Symbol</i>	<i>Betegnelse</i>	<i>Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier</i>
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet
B	Meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet

- (1) Ved vurdering benyttes seksdelt karakterskala A til F, som tilrådd fra Universitets- og høgskolerådet (UHR), der F er karakter for å ikke bestå vurderingen og ikke bli tilkjent studiepoeng for emnet.
- (2) Vurderingen kan også graderes etter en todelt skala med karakterene *Bestått* og *Ikke bestått*.
- (3) Obligatoriske aktiviteter vurderes til godkjent/ikke godkjent og gir ikke uttelling i studiepoeng.
- (4) Emnebeskrivelsen skal gi oversikt over vekting. Sammenslåing av delvurderinger skjer automatisk via det studieadministrative systemet.
- (5) Dersom en kandidat har fremstilt seg til samme vurdering mer enn én gang, blir beste karakter gjeldende.
- (6) Student som har levert besvarelse kan ikke unndra seg sensur. Studenten kan heller ikke unndra seg sensur dersom eksaminasjonen har startet ved muntlig prøve.
- (7) Fakultetet skal utarbeide fagspesifikke beskrivelser av vurderingskriteriene.

§ 5-2. Eksamensperiode

Rektor fastsetter eksamensperiodene for skriftlig eksamen under tilsyn. Skriftlig eksamen under tilsyn kan avholdes utenom perioden etter søknad. Dato for eksamen kunngjøres for studentene i god tid før eksamen.

§ 5-3. Eksamensavvikling

Rektor fastsetter regler for eksamensavvikling.

§ 5-4. Rett til vurdering

- (1) For å få fremstille seg til vurdering, må studenten være semesterregistrert for gjeldende semester og ha betalt semesteravgift i henhold til lov om studentsamskipnader. Det er studentens ansvar å registrere seg og melde seg til vurdering innenfor de frister som er fastsatt og kunngjort.

- (2) Eventuelle obligatoriske aktiviteter må være godkjent. Studenten skal i rimelig tid før vurdering få informasjon hvis obligatoriske aktiviteter ikke er godkjent.
- (3) Det er ikke anledning til å fremstille seg til vurdering i samme emne mer enn tre ganger. Fakultetet selv kan innvilge et fjerde forsøk. Dersom det foreligger særskilte behov hos studenten, kan fakultetet selv innvilge et femte og siste forsøk. Antall forsøk følger person, ikke studieretten.

Tellende forsøk er når studenten

- har bestått eksamen
- får karakteren *F / Ikke bestått*
- trekker seg etter avmeldingsfristens utløp
- ikke møter til eksamen
- ikke leverer besvarelse i en vurdering / delvurdering i et emne
- har møtt til eksamen, men velger å trekke seg under eksamen
- får sin eksamen annullert på grunn av fusk, forsøk på fusk, falskt vitnemål eller annen uredelig opptreden, jf. uhl § 4-7

For studenter tatt opp ved NTNU før 1.1.2016 telles forsøk fra og med studieåret 2016/17.

- (4) Det skal gis tilbud om eksamen i et emne i ett år etter at emnet er nedlagt.
- (5) Studenter som har fullført et studieprogram, har adgang til å fremstille seg for forbedring av karakter i emner med adgangsbegrensning i inntil ett år etter at programmet er fullført. Søknad stiles til fakultetet. Det utstedes ikke nytt vitnemål.
- (6) Den som ikke er tatt opp som student, har rett til å melde seg til vurdering i et emne i samsvar med uhl § 3-10. Fakultetet avgjør om vilkårene for oppmelding er oppfylt og kan gi nærmere regler om adgangen til vurdering uten å være tatt opp som student.

Rektor kan fastsette særskilt oppmeldingsfrist for denne gruppen.

Rektor kan fastsette at de som ikke er tatt opp som studenter til et emne, skal betale avgift i tillegg til semesteravgiften som skal dekke institusjonens merutgifter.

§ 5-5. Oppmelding og trekk fra vurdering

- (1) Studenten skal melde seg opp til vurdering elektronisk innen den frist som rektor fastsetter. Informasjon om gjeldende rutiner og frister for oppmelding kunngjøres på nettsidene. Det er studentens ansvar å kontrollere at oppmeldingene er korrekte. I spesielle tilfeller (sykdom eller lignende) kan rektor dispensere fra fristen for oppmelding.
- (2) Trekk fra vurdering må skje innen den fristen som er fastsatt av rektor. En student som har trukket seg fra vurdering i et emne kan ikke fremstille seg på nytt før ved neste ordinære vurdering.

§ 5-6. Vurdering

- (1) *Utsatt eksamen for skriftlig eksamen under tilsyn og muntlig eksamen*

I emner der det blir holdt skriftlig eksamen under tilsyn eller muntlig eksamen bare én gang pr studieår, skal det holdes utsatt eksamen før neste ordinære eksamen.

Studenter som har gyldig fravær ved eller strøk ved siste ordinære eksamen har rett til å fremstille seg til utsatt eksamen.

Studenter som ikke møtte ved ordinær eksamen, uten gyldig grunn til fravær, har kun adgang til neste ordinære eksamen.

Rektor fastsetter tidsperiode for utsatt eksamen. Tidspunkt kunngjøres før aktuell eksamen. Utsatt eksamen skal være avviklet før neste ordinære eksamen. For bestemte studieprogram kan tidspunktet for utsatt eksamen, som en fast ordning, fastsettes i utfyllende regler.

Ved utsatt eksamen skal vurderingsformen være faglig jevngod med vurderingsformen ved ordinær eksamen. Endret vurderingsform ved utsatt eksamen skal fremgå av emnebeskrivelsen.

(2) Utsatt eksamen for andre vurderingsformer

Fakultetet skal, hvis det har betydning for progresjonen i studiet, sørge for at studenter med gyldig fravær til andre vurderingsformer enn skriftlig eksamen under tilsyn og muntlig eksamen kan få gjennomført sine vurderinger.

Dersom gyldig fravær medfører at innleveringsfrist må forlenges, fastsettes ny frist etter en skjønnsmessig vurdering.

(3) Ny vurdering ved ikke bestått

Emnebeskrivelsen eller utfyllende regler fastsetter hvilke vurderinger som må tas opp igjen når studenten ikke har bestått emnet.

Ved gjentak må studenten forholde seg til gjeldende emnebeskrivelse.

(4) Forbedring av karakter

Studenter som ønsker å forbedre karakter i et emne, fremstiller seg til ordinær vurdering. Det er beste karakter som blir gjeldende.

Der karakteren fastsettes på grunnlag av flere vurderinger, må alle tas opp igjen. Emnebeskrivelsen kan fastsette at en student som ønsker å forbedre karakter i emnet, kan ta opp den enkelte delvurdering.

(5) Gyldig fravær

Gyldig fravær dokumenteres med legeerklæring eller tilsvarende dokumentasjon. Frist for å levere legeerklæring er syv dager, regnet fra dato for slutt av vurderingen. For praksisperioder skal legeerklæring leveres umiddelbart.

(6) Ved ny vurdering og ved utsatt eksamen gjelder det pensumet som er fastsatt for emnet på tidspunktet for ny vurdering eller utsatt eksamen. Ved nasjonale rammeplanendringer kan det av departementet bli fastsatt særordninger. Ved betydelige endringer i pensum skal det være anledning til å bli vurdert etter gammel ordning i maksimalt ett år.

§ 5-7. Tilrettelegging for vurdering

- (1) For å gi alle studenter tilnærmet like arbeidsvilkår ved vurdering, kan studenter med særskilte behov som er tilstrekkelig dokumentert, søke om tilrettelagt vurdering. Tilretteleggingen kan enten være praktisk rettet i form av å kunne bruke spesielle hjelpemidler eller få utvidet tid. I spesielle tilfeller kan det innvilges bruk av annen vurderingsform enn den ordinære eller annen form for tilrettelegging. Tilretteleggingen skal ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles til den enkelte vurdering.
- (2) Dokumentert søknad må sendes innen fastsatte frister. Relevant dokumentasjon skal være av nyere dato. Dersom behovet for tilrettelegging er permanent, kan godkjenning gis for den tid studenten har studierett. Søknaden avgjøres av rektor. Ved søknad om annen vurderingsform enn den som er oppgitt i emnebeskrivelsen, skal rektor avgjøre søknaden i samråd med fakultetet.
- (3) Studenter med akutt oppståtte behov skal så langt det er mulig få tilrettelagt vurdering etter samme retningslinjer som ovenfor. Søknad med tilstrekkelig dokumentasjon må sendes inn så snart som mulig etter at den akutte situasjonen har oppstått.

§ 5-8. Målform og språk ved skriftlig vurdering (gjelder ikke språkfag)

- (1) Bestemmelser om bruk av målform i eksamensoppgaver er gitt i forskrift 7. juli 1987 nr. 4148 om målform i eksamensoppgaver. Forskriften er gitt med hjemmel i lov 11. april 1980 nr. 5 om målbruk i offentlig teneste.
- (2) Eksamensoppgaver som gis på norsk mål, skal foreligge i begge målformer (bokmål og nynorsk). Har alle studentene ønsket samme målform, kan oppgavene gis i bare denne målformen. Studentene velger målform når de registrerer seg som studenter.
- (3) Dersom undervisningen gis på et skandinavisk språk, gis eksamensoppgaven på norsk. Fakultetet kan bestemme at oppgaveteksten i tillegg skal gis på engelsk.
- (4) Dersom undervisningen gis på engelsk, gis eksamensoppgaven på engelsk. Fakultetet kan bestemme at eksamensoppgaven i tillegg skal gis på norsk.
- (5) Dersom en vesentlig del av emnets pensum er på engelsk, kan fakultetet bestemme at eksamensoppgaven i tillegg skal gis på engelsk, selv om undervisningen ikke er gitt på engelsk.
- (6) Eksamensbesvarelse kan leveres på et skandinavisk språk eller engelsk hvis det ikke er fastsatt annen ordning i emnebeskrivelsen eller studieplanen.
- (7) Master- /hovedoppgave skrives på engelsk eller et skandinavisk språk. Oppgaver som skrives på et skandinavisk språk skal ha et sammendrag på engelsk. Oppgaver som skrives på engelsk skal ha et sammendrag på et skandinavisk språk. Fakultetet kan gi unntak fra denne bestemmelsen dersom studenten er fremmedspråklig og ikke behersker et av de skandinaviske språkene.
- (8) Med skandinavisk språk menes i denne bestemmelsen norsk, dansk eller svensk.

§ 5-9. Master-/hovedoppgave

- (1) Dersom master- /hovedoppgaven vurderes til *Ikke bestått* eller *F*, kan en ny eller omarbeidet oppgave med vesentlige endringer leveres til sensur én ytterligere gang.
- (2) Når studenten har fått bestått karakterer på master- / hovedoppgave er det ikke anledning til å få vurdert en ny oppgave innenfor det samme studieprogrammet.

§ 5-10. Veiledet praksis

- (1) Praksis skjer under veiledning og kontinuerlig vurdering.
- (2) Studenten har adgang til ny praksisperiode én gang dersom første gang vurderes til *Ikke bestått* eller ikke er godkjent. Emnebeskrivelsen kan fastsette at studenten kan søke om et tredje forsøk.
- (3) Rektor kan fastsette retningslinjer for gjennomføring av praksis.

§ 5-11. Sensur

- (1) Studentenes kunnskaper og ferdigheter skal bli prøvd og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte, jf. uhl. § 3-9 (1).
- (2) Fakultetet selv oppnevner eksterne sensorer for tre år av gangen. For tverrfakultære emner (for eksempel Ekspert i team) som ikke er administrert av et fakultet, oppnevner rektor ekstern(e) sensor(er). Eksterne sensorer ved klage oppnevnes av fakultetet selv.
- (3) Ekstern sensor kan ikke ha vært ansatt ved NTNU det siste året.

- (4) Tilsatte i vitenskapelig stilling behøver ikke oppnevnes som intern sensor.
- (5) Det skal være minst to sensorer ved muntlig prøve og vurdering av praksisstudier eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve.
- (6) Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved bedømmelsen av master-/hovedoppgaven, jf. uhl § 3-9 nr. 2.
- (7) Ved hvert studieprogram skal det benyttes ekstern sensor i tillegg til intern i minimum ett emne pr. studieår. Studieprogrammets vertsfakultet velger emne(r), i samråd med fakultetet som eier emnet. Der det brukes tilsynssensor, kan fakultetet vedta unntak fra dette.
- (8) Alle emner skal innen en femårsperiode ha hatt ekstern sensor.
- (9) Ekstern evaluering av vurderingsordningene kan gjennomføres med tilsynssensor for deler av et studieprogram eller for ett eller flere studieprogram samlet. Retningslinjer for bruk av tilsynssensor fastsettes i NTNUs kvalitetssikringssystem.
- (10) Det skal utarbeides sensurveiledning eller løsningsforslag i forbindelse med sensur. Dette skal være tilgjengelig for sensor før vurderingen starter og tilgjengelig for studentene når sensur foreligger.
- (11) Når vurderingsordningen omfatter justerende muntlig, må hovedvurderingsform være bestått før justerende muntlig kan gjennomføres.
- (12) Sensur skal foreligge innen tre uker jf. uhl § 3-9 (4). Sensur skal være tilgjengelig senest første virkedag etter sensurfristen. Sensuren for master-/hovedoppgave skal foreligge innen tre måneder.
- (13) Studentene er selv ansvarlig for å gjøre seg kjent med sensuren.

Kapittel 6. Begrunnelse, klage og fusk

§ 6-1. Klager

- (1) Enkeltvedtak etter denne forskriften kan påklages. Klageinstans er NTNUs klagenemnd.
- (2) Styret delegerer myndigheten til NTNUs klagenemnd etter uhl kap 3 og 4 der styret selv eller institusjonens klagenemnd skal fatte vedtak. Vedtak kan påklages til departementets nasjonale klageorgan der dette er angitt.

§ 6-2. Begrunnelse for og klage på karakter

- (1) Begrunnelse for og klage på karakter behandles etter uhl § 3-9 (5) og § 5-3. Ved ny sensur skal det være minst to nye sensorer, hvorav minst en ekstern. Sensorene skal ikke få opplyst opprinnelig karakter, sensors begrunnelse for denne eller studentens begrunnelse for klagen.
- (2) Krav om begrunnelse og klage på karakter fremsettes overfor fakultetet etter gjeldende frister.
- (3) Ved klage på karakter på felles besvarelse, der det gis én felles karakter, må samtlige studenter i gruppa samtykke og undertegne klagen.

- (4) Fremmes klage på karakter eller formelle feil før vitnemål er utstedt, skal vitnemålet holdes tilbake til klagen er ferdig behandlet. Dersom vitnemål er utstedt, skal det returneres til NTNU før klagen tas til behandling.
- (5) Ved vurderinger som etter sin art ikke kan etterprøves, eksempelvis muntlig prestasjon eller praksisopplæring, kan karakter ikke påklages jf. uhl § 5-3 (5).
- (6) Studenten(e) kan klage først når karakter for emnet er kunngjort. Dersom emnet består av flere delvurderinger, skal studenten angi hvilken eller hvilke delvurdering(er) klagen gjelder.
- (7) Emnebeskrivelsen kan fastsette at klageprosedyre kan finne sted allerede etter separat delvurdering når resultatet er til hinder for videre progresjon i semesteret.

§ 6-3. Klage over formelle feil

- (1) Klage over formelle feil ved vurdering eller sensur behandles etter § 5-2 i uhl. Fakultetet avgjør klagen. Hvis studenten ikke gis medhold, sendes klagen til NTNUs klagenemnd for endelig avgjørelse.
- (2) Ved klage over formelle feil for gruppeeksamen / oppgave, skal samtlige studenter samtykke og undertegne klagen.

§ 6-4. Fusk eller forsøk på fusk

- (1) Fusk defineres som en opptreden i strid med NTNUs regelverk for eksamensavvikling, og som på en urettmessig måte kan føre til at kandidatens resultater blir vurdert bedre enn ellers.

Eksempler på slike tilfeller:

- benytte eller ha tilgjengelig ulovlige hjelpemidler ved den bestemte eksamen eller prøve
 - ureglementert bruk av tillatte hjelpemidler
 - presentere andres arbeid som sitt eget; plagiat, herunder manglende kildehenvisning og/ eller klar markering av sitat
 - presentere eget tidligere arbeid uten referanse; selvplagiat
 - ureglementert samarbeid mellom kandidater eller grupper
 - urettmessig å ha skaffet seg adgang til vurdering
 - på andre måter handle slik at det urettmessig kan gi fordeler ved vurderingen eller i forbindelse med obligatoriske aktiviteter
- (2) Fusk og forsøk på fusk behandles etter § 4-7 og § 4-8 i uhl. Dette gjelder også forsettlig medvirkning. Følgende reaksjoner kan vedtas:
 - annullering av gjeldende eksamen eller prøve eller godkjenning av kurs jf. uhl § 4-7
 - utestenging fra NTNU og fratakelse av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner under uhl inntil ett år jf. uhl § 4-8.

Når det fattes vedtak om utestenging, er dette en reaksjon som kommer i tillegg til annullering.

- (3) NTNUs klagenemnd fastsetter reaksjonsformen ved fusk eller forsøk på fusk. Studenter som får annullert eksamen etter uhl § 4-7, har kun adgang til å fremstille seg til ordinær vurdering.
- (4) Rektor fastsetter retningslinjer ved behandling av saker om fusk/forsøk på fusk til eksamen.

Kapittel 7. Vitnemål og karakterutskrift

§ 7-1. Vitnemål og Diploma supplement

- (1) Vitnemål utstedes etter avsluttet grad eller yrkesutdanning eller i samsvar med studiets rammeplan. Fakultetet tildeler grad eller yrkesutdanning.
- (2) Utdanningsplanen er grunnlag for vitnemål. Vitnemål for oppnådd grad utstedes når kravene i utdanningsplanen er fullført.
- (3) Studenten kan reservere seg i inntil to semestre mot å få vitnemålet for bachelorgraden utstedt for å kunne forbedre karakteren i emner som inngår i graden.
- (4) Diploma Supplement (på engelsk) inngår som en del av vitnemålet.
- (5) Vitnemål utstedes normalt bare én gang for samme grad/utdanning. Vitnemålet skal gi opplysninger om hvilket studieprogram og hvilke emner som ligger til grunn for graden. Vitnemålet skal gi opplysninger om hvilket semester og år graden/utdanningen er fullført. Eventuell gjennomsnittskarakter angis i vitnemålet.
- (6) Ved tap av vitnemål kan det etter søknad utstedes duplikat. Dette merkes som duplikat. Rektor kan fastsette avgift for utstedelse av duplikatvitnemål.
- (7) Rektor fastsetter bestemmelser om utforming av vitnemål og Diploma Supplement.

§ 7-2. Karakterutskrifter

En student skal, etter forespørsel, få karakterutskrift over samtlige beståtte emner ved NTNU.

§ 7-3. Gjennomsnittskarakter

Det kan gis gjennomsnittskarakter på vitnemålet. Dette angis i utfyllende regler. Med gjennomsnittskarakter menes en samlekarakter som gis for hele studieprogrammet ved tildeling av grad. Karakteren beregnes som et veiet gjennomsnitt av tellende bokstavkarakter for de emner som inngår i graden. For å få beregnet gjennomsnittskarakter må studenten ha bestått karakter i emner ved NTNU på til sammen minst 120 studiepoeng og det må være benyttet bokstavkarakter i minst 75 % av studiepoengene som inngår. Gjennomsnittskarakteren beregnes slik:

1. Hver bokstavkarakter erstattes av en tallekvivalent, A=5, B=4, C=3, D=2, E=1.
2. Tallekvivalenten multipliseres med emnets studiepoeng, og de enkelte produktene av studiepoeng og tallekvivalent summeres for de emner som inngår.
3. Produktsummen divideres med totalt antall studiepoeng som inngår i samlingen av aktuelle emner.
4. Kvotienten regnes ut med én desimal.
5. Gjennomsnittskarakteren blir den bokstavkarakter som har heltallet i kvotienten som tall-ekvivalent, etter at vanlig forhøyningsregel er bukt.

Kapittel 8. Utfyllende regler og ikrafttredelse

§ 8-1. Utfyllende regler

Fakultetet selv kan gi utfyllende regler til forskriften. For tverrfakultære studieprogram skal utfyllende regler godtas av alle involverte fakultet. For sivilingeniørutdanningen og den 5-årige lektorutdanningen vedtar rektor utfyllende regler.

§ 8-2. Overgangsbestemmelser

- (1) Der utfyllende regler gitt etter tidligere studieforskrift fastsetter hvordan vurderinger skal gjennomføres gjelder dette senest ut studieåret 2016/17.

- (2) For øvrig gjelder utfyllende regler fastsatt etter tidligere studieforskrift, så langt de ikke er i strid med den nye studieforskriften, senest ut studieåret 2016/17.
- (3) Der det er motstrid mellom ny og gammel studieforskrift, legges den løsningen som er til gunst for studenten til grunn ut studieåret 2015/16.
- (4) Institusjonenes bestemmelser om emnestørrelse og fellesemner / innføringsemner som gjaldt før 01.01.16, gjelder inntil annet er bestemt.

§ 8-3. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft 1. januar 2016.

Fra samme dato opphører følgende forskrifter:

Forskrift av 07.12.2005 nr. 1684 om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Forskrift av 25.02.2014 nr. 239 om studier ved Høgskolen i Sør-Trøndelag

Forskrift av 19.06.2012 nr. 649 om studier og eksamen ved Høgskolen i Ålesund

Forskrift av 15.12.2014 nr. 1787 om studier, opptak og eksamen ved Høgskolen i Gjøvik, unntatt kapittel 2 og 3.

Utfyllende regler til studieforskriften for profesjonsstudiet i medisin

Utfyllende regler og retningslinjer for profesjonsstudiet i medisin finnes på <http://www.ntnu.no/dmf/studier/regelverk>

Dette gjelder:

- Inndeling i og bytte av CMED-grupper
- Permisjon og prioriteringer ved for høyt antall studenter i kull
- Utvekslingsopphold i utlandet
- Tildeling av særplass under utplassering i lokalsykehus, IIIB
- Dekking av utgifter til bolig og reise under utplassering i lokalsykehus, IIIB
- Tildeling av tidlig vagnummer ved kommunehelsetjenesten, IIIC

Utfyllende regler til studieforskriften for 2-årige masterprogram

Retningslinjer for innlevering og sensur av masteroppgave

NTNU har innført felles retningslinjer for innlevering og sensur av masteroppgaver i matematikk, naturvitenskap, teknologi og medisin. De nye retningslinjene gjelder for alle studenter på 2-årige masterprogram.

Innleveringsfrist

Masteroppgaven skal normalt leveres innen utgangen av fjerde semester, normalt senest *1. juni* (andre datoer kan gjelde for noen av studieprogrammene). Dersom det er avtalt at du skal levere i høstsemesteret, er innleveringsfristen 1. desember.

Hvis du ikke leverer innen fristen, uten at dette er avtalt og godkjent på forhånd (se under), vil du få karakteren «ikke bestått».

Utsatt innleveringsfrist

Sykdom/fødsel: Ved sykdom eller fødsel kan du søke om utsatt frist. Innleveringsfristen vil da bli forlenget tilsvarende sykmeldingsperioden. Sykdom/fødsel må dokumenteres med legeattest/sykmelding. Søknad om permisjon sendes til fakultetet.

Utsettelse av andre grunner: Du kan søke om inntil tre måneder utsettelse ved andre dokumenterte gyldige grunner². Dersom du ikke blir ferdig innen den nye fristen, kan du søke om ytterligere tre måneder utsettelse. Søknad om utsettelse (inkludert dokumentasjon av gyldig grunn) sendes til fakultetet.

Deltidsstudium

Du kan søke om deltidstudium hvis du er i jobb ved siden av studiet, eller hvis du av andre grunner ikke kan gjennomføre mastergraden på to år. Du kan ikke søke om mindre enn 50 % progresjon, dvs. maksimalt fire år. Dersom du får innvilget deltidstudium, vil innleveringsfristen din bli forlenget.

Det er viktig at du søke om deltidstudium så tidlig som mulig. Fristene er 15. september og 15. februar. Jo senere i studiet du søker om deltidstudium, jo mindre forlengelse kan du søke om.

Karakterbeskrivelser

Utfyllende karakterbeskrivelser for masteroppgaven finner du på Innsida: <https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Karakterbeskrivelse+for+masteroppgaver>

Studieprogramspesifikke retningslinjer for masteroppgaven

De fleste masterprogrammene har egne studieprogramspesifikke retningslinjer for masteroppgaven. Oppdaterte retningslinjer er tilgjengelig på våre nettsider: www.ntnu.no/dmf/studier/regelverk

² Gyldige grunner for utsettelse (i tillegg til sykdom og fødsel) kan være undervisningsoppgaver, organiserte studentaktiviteter, omsorgsarbeid eller andre tvingende grunner. Det kreves skriftlig dokumentasjon eller redegjørelse, samt en plan for fullføring.

Instruks for eksamenskandidater

1. Oppmøte

Kandidatene må møte senest 10 minutter før eksamen starter. Gyldig semesterkort og legitimasjon med bilde tas med til eksamenslokalet. Disse skal fremvises før det signeres på oppmøtelisten.

2. Hjelpemidler

Lovlige hjelpemidler er angitt på forsiden av eksamensoppgaven. Vesker og private eiendeler, herunder mobiltelefoner, plasseres på anvist plass i lokalet.

Hjelpemiddelkoder:

- A. Alle trykte og håndskrevne hjelpemidler tillatt. Alle kalkulatorer tillatt.*
- B. Alle trykte og håndskrevne hjelpemidler tillatt. Bestemt, enkel kalkulator tillatt.**
- C. Spesifiserte trykte og håndskrevne hjelpemidler tillatt. Bestemt, enkel kalkulator tillatt.**
- D. Ingen trykte eller håndskrevne hjelpemidler tillatt. Bestemt, enkel kalkulator tillatt.**

Ved muntlig eksamen skal benyttes hjelpemiddelkode D dersom annet ikke er avtalt med faglærer.

* Ved bruk av "alle kalkulatorer" skal følgende krav gjelde:

- Skal ikke ha kommunikasjonsmuligheter med andre dataenheter.
- Tillates ikke tilkoplett strømnett.
- Skal ikke støye.
- Skal ikke ha annet utlesingsutstyr enn display.
- Skal kun utgjøre én - 1 - gjenstand.
- Skal kun ha lommeformat.

** Med "bestemt, enkel kalkulator" menes en kalkulator med enkle, numeriske og trigonometriske funksjoner som +, -, sin, cos osv. Den skal være enkel å kjenne igjen av eksamensvaktene. (Den bestemte enkle kalkulatoren er enten Citizen SR-270X eller Hewlett Packard HP30S).

3. Under eksamen

Under eksamen er enhver henvendelse kandidatene imellom forbudt. Dette gjelder så vel inne i lokalet som utenfor lokalet. Kandidaten må ikke gå fra plassen sin uten tillatelse fra inspektøren. Kandidaten må rette seg etter inspektørens anvisninger.

4. Avbrutt eksamen

Kandidater kan ikke avbryte eksamen den første timen med mindre dette skyldes sykdom el. l. Kandidater som avbryter eksamen, må ta kontakt med inspektør for å signere før kandidaten forlater lokalet.

5. Avslutning av eksamen

Innføringsarkene har en kopi som kandidaten river av og beholder selv. Dersom tiden ikke strekker til for renskriving og innføring, kan eventuell kladd leveres inn. Kladdarkene inngår da i antall leverte sider som noteres på omslaget. Alt ubrukt papir skal leveres inn. Det er ikke tillatt å bringe papir ut av eksamenslokalet før besvarelsen er levert.

Retningslinjer ved behandling av fusk/forsøk på fusk til eksamen ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Fastsatt av Styret ved NTNU 12.10.2006.

Innledning

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) ser alvorlig på fusk. Det er et grovt tillitsbrudd overfor institusjonen og usolidarisk overfor medstudenter. Fusk vil også bidra til å gi omverdenen et uriktig inntrykk av kandidatens kunnskap og kompetanse. Både av hensyn til fremtidige arbeidsgivere, universitetets omdømme og medstudenter må fusk møtes med sterke reaksjoner.

Lov om universiteter og høyskoler (universitetsloven) har bestemmelser om fusk/forsøk på fusk. Både *fusk* og *forsøk på fusk* (heretter kalt fusk) kan medføre at eksamen blir annullert. Det kan også medføre at studenten blir utestengt fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner under loven i inntil ett år. Fusk vil således kunne medføre alvorlige konsekvenser for studenten.

Retningslinjenes del 1 definerer fusk, gir eksempler på fusk ved ulike vurderingsformer og sier hvilke konsekvenser fusk kan få. Del 2 omhandler saksbehandlingen i fuskesaker og hvilke rettigheter studenten har dersom det oppstår mistanke om fusk.

Del 1. Hva er fusk og hvilke konsekvenser kan fusk få

1.1. Definisjon av fusk

Retningslinjene definerer fusk som en opptreden i strid med reglene for eksamensavvikling, og som på en urettmessig måte kan føre til at kandidatens resultater blir vurdert bedre enn ellers.

Universitetsloven § 4-7, nr. 1 a og b fastsetter at:

1. Styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, kan annullere eksamen eller prøve, eller godkjenning av kurs hvis studenten

a) ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden har skaffet seg adgang til å gå opp til vedkommende eksamen eller prøve, eller til å delta i vedkommende kurs, eller

b) har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket ved avleggelsen av, eller forut for endelig sensur av, vedkommende eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs.

§ 4-7 nr. 1 a og b dekker

- fusk ved oppmelding til eksamen eller adgang til kurs
- fusk under avleggelse av eksamen
- fusk før eksamen eller prøve er endelig sensurert
- fusk ved gjennomføring av kurs.

Når det gjelder fusk under avleggelse av eksamen definerer retningslinjene ”eksamen” fra og med større obligatorisk arbeid som kreves for å få adgang til å avlegge eksamen til og med en avleggelse av selve eksamen. Fusk forut for endelig sensur vil omfatte tilfeller der studenten etter eksamen forsøker/greier å endre sin besvarelse. Dette kan også skje etter sensur, dvs. at den sensurerte oppgaven blir endret, studenten klager over eksamenskarakteren, og den endrede besvarelsen går til klagekommisjonen.

1.2 Eksempler på hva som kan være fusk

Emnebeskrivelsen angir eksamensformen ved den enkelte eksamen. Eksamensformen kan deles inn i

to grupper:

- a) Eksamen under tilsyn.
- b) Eksamen uten tilsyn, f.eks. masteroppgave/hovedoppgave, semesteroppgave, prosjektoppgave, hjemmeeksamen.

a) Eksamen under tilsyn

Ved eksamen er det ikke tillatt å bruke eller å ha med hjelpemidler som ikke er oppført på eksamensoppgaven eller fastsatt i studieplanen. Alt annet, som har faglig interesse, er derfor ulovlige hjelpemidler. Det anses som forsøk på fusk når en kandidat medbringer eller **unnlater å fjerne** ulovlige hjelpemidler innen eksamensstart. Det er ikke nødvendig at studenten har brukt de ulovlige hjelpemidlene eller blir tatt på fersk gjerning i å bruke dem. Det betraktes også som fusk å ha ulovlige hjelpemidler tilgjengelig under eksamen på områder utenfor selve eksamenslokalet, for eksempel ulovlige hjelpemidler plassert/gjemt på toalettet osv.

Ulovlige hjelpemidler kan f.eks være:

- løssark og lapper med pensumrelevant innhold
- innskrevet/innlimt tekst/ark av faglig interesse i tillatte hjelpemidler som ordbøker
- egne kladdeark med allerede "kladdet tekst"
- pensumbøker eller andre relevante fagbøker
- kalkulator eller PC som går ut over det tillatte i innhold/programmerbarhet
- mobiltelefon (mobiltelefon skal oppbevares på anvist plass under eksamen)

b) Eksamen uten tilsyn, f.eks hovedoppgave, semesteroppgave, prosjektoppgave, hjemmeeksamen

Fusk i forbindelse med eksamener som foregår uten tilsyn kan f.eks være:

- besvarelse som er hentet ut fra internett og helt eller delvis utgitt som egen besvarelse
- besvarelse som helt eller delvis er brukt av en annen person til en tidligere eksamen
- besvarelse som helt eller delvis er brukt av studenten ved en tidligere eksamen
- besvarelse som helt eller delvis er utarbeidet av en annen person
- innlevert arbeid av praktisk eller kunstnerisk art som er laget av andre enn studenten selv
- gjengivelse/sitater fra lærebøker, andre fagbøker, andres oppgaver, stoff som er hentet fra internett osv. som er framstilt uten kildehenvisning og uten klar markering av at dette er gjengivelse/sitater

Studentene skal lære hvordan de skal bruke kilder og referanser. Studentene skal gjøres kjent med hvilke regler som gjelder for bruk av kilder i forbindelse med eksamener uten tilsyn; masteroppgave/hovedoppgave, semesteroppgave, prosjektoppgave, hjemmeoppgave o.l. Dette kan studentene gjøres oppmerksom på ved utdeling av oppgave, godkjenning av problemstilling, tildeling av veileder o.l. Studentene må videre gjøres oppmerksom på at manglende kildehenvisninger kan medføre mistanke om fusk.

En kandidat som tar høyere utdanning har selv plikt til å sette seg inn i reglene som gjelder for bruk av sitater. Det vil likevel kunne oppstå tilfeller hvor studenten kan bli mistenkt for å fremstille andres arbeid som sitt eget, dvs. gjengivelse/avskrift uten kildehenvisning. I prinsippet skulle man da kunne betrakte dette som fusk. Det kan imidlertid være nødvendig å skille mellom hva som kvalifiserer for å kunne betraktes som fusk, og hva som bare er en faglig umoden og dårlig besvarelse. Begrepet fusk må i denne sammenheng vurderes og avgrenses mot prestasjonssvikt. Følgende vurdering og avgrensning kan være retningsgivende:

Avskrift i mindre omfang eller lett omskrivning av alminnelig kjente lærebøker/pensumlitteratur uten kildehenvisning betraktes ikke uten videre som fusk, men kan lettere ansees som en faglig umoden og dårlig besvarelse.

Avskrift eller lett omskriving av mer "ukjente" publikasjoner, internettsider, populærvitenskapelig litteratur eller andres oppgaver uten kildehenvisning betraktes som fusk.

En slik avgrensning må imidlertid gjøres avhengig av hvilket nivå studenten befinner seg på, og vil være mest aktuelt overfor studenter på lavere nivå i utdanningsforløpet. Der avskriften ikke medfører at faglærer/sensor rapporterer forholdet som mistanke om fusk, men hvor dette løses ved at det gis stryk eller trekk i karakteren, kan sensor(ene) redegjøre for at det er funnet avskrift fra kilder som ikke er oppgitt. Denne redegjørelsen skal da instituttet legge ved til de nye sensorene ved en eventuell klage fra studenten på karakteren. Følgende rutine følges: Sensor kan rapportere til instituttet at karakteren har blitt satt ned på grunn av manglende kildehenvisning. Instituttet orienterer studenten slik at han/hun er orientert om at sensor har satt ned karakteren på grunn av manglende kildehenvisning. Det vil være opp til den enkelte sensor hvorvidt han/hun mener det er grunnlag for å informere instituttet om at karakteren er satt ned på grunn av manglende kildehenvisning. Informasjonen til de nye sensorene skal kun inneholde opplysninger om manglende kildehenvisning, ikke opplysninger om hvilken karakter studenten har fått.

1.3 Konsekvenser etter universitetsloven

Etter universitetsloven kan en student som fusker få den aktuelle eksamen annullert. I tillegg kan studenten bli utestengt fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved de andre institusjonene som går inn under universitetsloven i inntil ett år.

a) Annullering etter universitetsloven § 4-7 nr. 1 a og b

Den mildeste form for reaksjon er annullering av eksamen. Annullering alene benyttes i de minst alvorlige tilfeller av fusk. Det kreves ikke forsett, dvs. at studenten har utført den handling som kan karakteriseres som fusk med viten og vilje. Det er tilstrekkelig at studenten har handlet grovt uaktsomt. Dette innebærer at eksamen kan bli annullert selv om det ikke er ført bevis for at studenten har hatt til hensikt å fuske. Vedtak om annullering treffes av klagenemnda med alminnelig flertall av de avgitte stemmer.

En eksamen som blir annullert teller som ett forsøk.

b) Utestenging etter universitetsloven § 4-8 nr. 3

Etter universitetsloven § 4-8 nr. 3 kan en student som har fusket utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner under universitetsloven i inntil ett år. Det er tilstrekkelig at studenten har handlet grovt uaktsomt. Et slikt vedtak fattes av klagenemnda med minst to tredelers flertall.

Vedtaket om utestenging iverksettes normalt umiddelbart og omfatter resten av semesteret, henholdsvis resten av semesteret og hele neste semester ved utestenging i to semestre. Vedtaket kan også iverksettes fra og med påfølgende semester slik at det i realiteten blir ett, eventuelt to semestre.

Utestenging i ett eller to semestre skal ha mest mulig reell effekt i ett henholdsvis to semestre. I saker hvor klagenemnda mener utestenging i to semestre er riktig, men hvor dette på grunn av studieopplegget vil føre til reelt tap av tre semestre, bør man i stedet vurdere å utestenge i ett semester.

Vedtaket om utestenging betyr at studenten ikke kan gå opp til eksamen og heller ikke kan følge undervisningen. Studentens eventuelle tilgang til universitetets datasystem og elektroniske læringsstøttesystem vil bli sperret.

Klagenemnda ved NTNU (og tidligere Styret og Kollegiet) har behandlet en rekke saker om fusk, både om ulovlige hjelpemidler og avskrift uten kildehenvisning. Praksis ved NTNU er

annullering av eksamen og utestenging i ett semester fra NTNU og de øvrige institusjonene som går inn under universitetsloven. Gjelder fusk flere emner på masternivå har reaksjonen vært utestenging i to semester.

Del 2. Saksbehandlingen

2.1 Saksbehandlingen ved institusjonen

Der faglærer eller sensor får mistanke om fusk rapporteres dette til instituttet. Instituttet sender saken over til Studieavdelingen med kopi til fakultetet. Dersom fakultetet etablerer rutiner for at disse sakene skal gå via fakultetet, sender instituttet saken via fakultetet. Oppstår saken under avsluttende eksamen, rapporterer eksamensinspektøren til Studieavdelingen. Det er den sentrale klagenemnda ved NTNU (heretter klagenemnda) som fatter vedtak om annullering/utestenging. Rektor fremlegger saker angående mistanke om fusk for klagenemnda. Saken skal behandles som sak angående *mistanke om fusk*, ikke som sak angående fusk. Dette gjelder også dersom studenten har innrømmet fusk.

Den enkelte saksbehandler har taushetsplikt.⁷ Det samme gjelder sensorer og eksamensvakter. Også medlemmene i klagenemnda har taushetsplikt. Taushetsplikt medfører en plikt til aktivt å hindre at andre enn de som behandler saken får tilgang til eller kjennskap til den. Opplysninger som er undergitt taushetsplikt er unntatt offentlighet.

Adgang til å annullere eksamen foreldes ikke. Fusk kan derfor tas opp og forberedes med sikte på annullering, selv om det avdekkede forhold ligger tilbake i tid og studenten har forlatt universitetet. Ligger forholdet langt tilbake i tid, må man vurdere om det er rimelig og naturlig å ta saken opp. Etter vedtak om annullering skal eventuelt vitnemål eller karakterutskrift tilbakeleveres institusjonen. Klagenemndas vedtak om annullering er, så snart det er endelig, tvangsgrunnlag.

2.2 Studentens rettigheter under saksbehandlingen

Under saksbehandlingen har studenten rett til

- å bli varslet skriftlig og få uttale seg
- å gjøre seg kjent med dokumentene i saken
- å møte i klagenemnda og gjøre rede for sitt syn på saken

Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen fullmektig på alle trinn av saksbehandlingen. Studenten har rett til å få dekket utgifter til dette fra sak om utestenging er reist.

2.3 Påklaging og domstolsprøving

Studenten kan påklage klagenemndas vedtak til en nasjonal klagenemnd som er opprettet av departementet. Klagefristen er 3 uker fra det tidspunkt underretting om vedtaket er kommet frem til studenten. Dersom den nasjonale nemnda opprettholder klagenemnda ved NTNU sitt vedtak, kan studenten bringe vedtaket inn for prøving ved Trondheim tingrett.¹³ Søksmål må være reist innen 3 måneder etter at endelig vedtak foreligger. NTNU vil dekke alle omkostninger ved søksmålet, herunder også honorar til studentens advokat.

2.4 Dokumentasjon

Når mistanke om fusk oppstår, er det viktig straks å

- sikre seg eventuelle bevis
- notere viktige tidspunkter

Ulovlige hjelpemidler skal beslaglegges på en slik måte at unødvendig forstyrrelse unngås.

Dokumentasjonen skal være så fyldig og nøyaktig som mulig og omfatte alle aktuelle saksdokumenter. Hva som er aktuelt vil variere med eksamensform og fuskemåte. Det kan være:

- oppgavesett, eksamensbesvarelse, sensornotater o.l.
- dokumenter som er benyttet ved den antatte fuskingen, som f.eks aktuelle sider fra internett, andre studenters besvarelser, ulovlige lapper/løssark/notater/ordbok
- rapport/redegjørelse fra aktuelle personer i saken som eksamensinspektør, eksamensvakter, sensorer og student(er)

2.5 Eventuell fullføring av eksamen ved mistanke om fusk før eller under eksamen

Når mistanke om fusk oppstår, før eller under eksamen, skal studenten orienteres om dette. Eksamen skal gå som planlagt hvis studenten ønsker det, da en eventuell sanksjon ikke kan iverksettes før det er fattet vedtak i klagenemnda. Dette gjelder også dersom eksamen i emnet består av flere eksamener.

Selv om studenten mistenkes for å ha fusket ved en av dem, gjennomføres de øvrige som vanlig dersom studenten ønsker dette. Dette kan være hensiktsmessig dersom det senere viser seg at det ikke blir fremmet sak om fusk, eller forslag om annullering ikke oppnår flertall i klagenemnda.

Besvarelsen sensureres på vanlig måte. Dette gjelder også ved mistanke om fusk i masteroppgaver / hovedoppgaver, semesteroppgaver, prosjektoppgaver, hjemmeoppgaver etc. Ved mistanke om fusk får studenten ikke vite karakteren. Hvis sak om fusk fremmes for klagenemnda, forblir sensuren hemmelig. I motsatt fall får studenten opplyst sin karakter som legges inn i eksamensprotokollen på vanlig måte. Dersom klagenemnda fatter vedtak om annullering, vil studenten ikke bli gjort kjent med sensurvedtaket. Har det blitt fremmet sak for klagenemnda, og klagenemnda ikke fatter vedtak om annullering, kan klagenemnda vedta at studenten skal få tilbud om ny eksamen. Det er en forutsetning at mistanken om fusk kan ha hatt betydning for studentens prestasjon til den aktuelle eksamen og at det er rimelig at studenten får tilbud om ny eksamen.

Universitetets plikt til å informere - studentens plikt til å vite

Manglende kjennskap til reglene om fusk fritar ikke for ansvar. Det må derfor finnes lett tilgjengelig informasjon om hvordan studentene skal forholde seg for ikke å bli mistenkt for fusk. Det skal stå i studiehåndbøkene hvor retningslinjene for fusk kan finnes på internett/intranettet og hvor de kan fås i kopi. Universitetslovens bestemmelser om fusk skal være inntatt i alle studiehåndbøker. Studentene har plikt til å sette seg inn i disse bestemmelsene.

Ikrafttredelse

Retningslinjene trer i kraft straks og erstatter retningslinjene som ble vedtatt 30.05.01.